

**Magyar
Természetvédők
Szövetsége**
Föld Barátai Magyarország

**HAND NEMZETKÖZI HUMANITÁRIUS ÉS FEJLESZTÉSI CIVIL SZÖVETSÉG
MAGYAR TERMÉSZETVÉDŐK SZÖVETSÉGE**

A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSI CÉLOK – A TERVEKTŐL A MEGVALÓSÍTÁSIG

2015. szeptember

Tartalom

1. A Millenniumi Fejlesztési Céloktól a Fenntartható Fejlődési Célokig..... 3
2. A fenntarthatóság és a fenntartható fejlődési célok szakpolitikai integrációja .. 4
3. A Fenntartható Fejlődési Célok kritikai mérlegelése 6
4. A Fenntartható Fejlődési Célok és szerepük Magyarországon – Az SDG-k megjelenése a magyar nemzetközi fejlesztési együttműködésben (NEFE)..... 8
5. Javaslatok a Fenntartható Fejlődési Célok magyar NEFE keretében történő implementációja kapcsán 11

A tanulmány a „Fenntartható Fejlődési Célok – javaslatok a magyarországi sikeres megvalósításhoz” című dokumentumhoz készült

Szerzők: Leiszen Márton –Balogh Réka – Sasvári Nóra

TÁMOGATÓ: BEYOND 2015 CAMPAIGN – INNOVATION FUND FOR POLICY IN ACTION, EURÓPAI BIZOTTSÁG

Beyond2015

Campaning for a global development framework
after the Millennium Development Goals

A dokumentum az Európai Bizottság támogatásával valósult meg, de tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság véleményét, felelőssége a projektekre nem terjed ki.

A Fenntartható Fejlődési Célok (SustainableDevelopmentGoals – SDG) megalkotása egy újabb fordulópontot jelenthet az emberi nem történetében. Jelentős erőfeszítéseket tett az emberiség már a múltban is egy egyenlő, befogadó és fenntartható társadalommegteremtésére, de eddig egyetlen terv és program sem bírt a szükséges elszántsággal, széleskörű politikai támogatottsággal és pénzügyi eszközökkel, hogy ezen ambíciókat megvalósítsa. A Fenntartható Fejlődési Célok a jelen nagy vágyát fejezik ki, hogy legyen jövőnk is.

1. A Millenniumi Fejlesztési Céloktól a Fenntartható Fejlődési Célokig

1990-ben a nemzetközi fejlesztési közösség nyolc ambiciózus célt jelölt ki, hogy szűkítsék a szegénységi szakadékot a fejlődő és a fejlett világ között 2015-re. A Millenniumi Fejlesztési Célokra (Millennium DevelopmentGoals - MDG) gyakran úgy tekintettek, mint az emberiség legnagyobb közös erőfeszítésére, és a kritikai hangok ellenére a folyamat újszerű és becsvágyó tervei és céljai elvitathatatlanok. Azonban azMDG-k végrehajtási határidejének közeledtével világossá vált, hogy az eredmények csak részben tekinthetőek sikeresnek. Ezért az ENSZ Rio+20 csúcscrétekezlete 2012-ben Brazíliában elkötelezte a kormányokat amellelt, hogy folytassák a fejlesztési erőfeszítéseket a 2015-ös határidőt követően is, azzal hogy új célkitűzéseket fogalmaznak meg, a Fenntartható Fejlődési Célokat, amelyek a Millenniumi Fejlesztési Célokat váltják majd fel. Azonban míg azMDG-keretrendszer fő célja a szegénység felszámolása, a nemek közötti egyenlőség elérése, a betegségek leküzdése és az egyetemes oktatás megteremtése volt, addig azSDG-keretrendszer arra törekszik, hogy ezeket a célokat a fenntartható fejlődés kontextusában tárgyalja (SDSN, 2013).Az SDG-kmegteremtésével a nemzetközi közösség célja, hogy egy akció alapú, komplex, egyúttal tömör javaslatot dolgozzanak ki, amely a különböző területeken átívelő keretrendszert biztosít, utat mutatva a jövőbeni fenntartható emberi fejlődési stratégiáknak. Ez a feladat a fenntarthatóság koncepciójának folyamatos értelmezését és integrációját igényli egy sor szakpolitikába, valamint a koherencia megerősítését a különböző szakpolitikák között, hogy egységesen ugyanannak az átfogó célnak a megvalósításához járuljanak hozzákülönböző eszközökön keresztül.

2. A fenntarthatóság és a fenntartható fejlődési célok szakpolitikai integrációja

Az előző bekezdés végén megfogalmazott cél érdekében az ENSZ összehívta szakértők egycsoportját¹, ami a közigazgatásban áttekintette a lehetőségeket a fenntarthatóság szempontjai és a fejlesztési célok szakpolitikai integrációjának területén, beazonosítva azon feltételeket, amiktől a szakpolitikai integráció megvalósítható, illetve a megvalósítást akadályozó, a kormányzati intézményekben általánosan jellemző problémákat. Míg a szakpolitikai integráció a fenntartható fejlődés paradigmájának központi eleme, a fejlesztési célok végrehajtása gyakran funkcionálisan nem illeszkedő, ún. siló-rendszerek mentén történik szétforgácsolódott menetrenddel, anélkül hogy a kormányzat szektorai és szintjei közötti a szakpolitikai integráció létrejönne. (UNDESA, 2015). Ezért a szakpolitikai integráció érdekében az erőfeszítések mindenképpen arra kell, hogy irányuljanak, hogy a kormányzatok elmozduljanak a „töredezett”, „siló” megközelítés felől egy sokkal egységesebb és koherensebb munkamódszer felé.

Egyetlen szakpolitika sem egy egyedüli, egységes, önmagában álló jelenség, hanem összefüggő döntések sorozatát jelenti (Briassoulis, 2004), ezért a fenntartható fejlődés szakpolitikai integrációja különböző módokon fogható fel. Az „integráció” fogalma érthető úgy is, mint hatékonyság, mint körütekintés, mint intézményi koordináció, vagy mint „egy-rendszeren-belüli-kompatibilitás” (Thomas, 2003). Az integráció, mint „egy-rendszeren-belüli-kompatibilitás”, azt célozza meg, hogy kompatibilis kapcsolatokat alakítson ki a különböző szektor-specifikus célok között egy átfogó keretrendszeren belül – kompromisszumot teremtve közöttük (Briassoulis, 2004). Az ideális integrációs koncepció azt feltételezi, hogy „minden látszólagos összeegyeztethetlenséget át lehet hidalni egy mindent átható egységes cél (unity of purpose) kijelölésével.” (Thomas, 2003). Az alapvető cél ebben az esetben az SDG-k politikai, gazdasági, környezeti, tudományos és kormányzati dimenzióinak integrációja, amely dimenziók összehangolása az MDG-k időszakában háttérbe szorult. A Fenntartható Fejlődési Célok legfőbb kihívása így éppen a szakpolitikai integráció megvalósítása lesz, vagyis az egyensúly megteremtése a fejlődés számtalan és egymással bonyolult viszonyban álló dimenziója és egy mindent átfogó egységes cél között. A kihívást növeli, hogy a globális szinten végrehajtandó egyetlen fejlesztési/fejlődési keretrendszer megvalósításakomplex módon mind nemzeti szint alatti, mind nemzeti, mind regionális és globális kormányzati intézkedésektől függ majd.

¹ Expert Group Meeting (EGM) on “Policy integration in government in pursuit of sustainable development goals”, UN, 2015 január 28-29, a találkozóról készült jelentés elérhető itt: <http://www.un.org/esa/socdev/csocd/2016/egmreport-policyintegrationjan2015.pdf>

A Millenniumi Fejlesztési és a Fenntartható Fejlődési Célok – Ugyanaz a diskurzus különböző trendek

A millenniumi és a fenntartható fejlődési célok ugyanúgy az elmúlt 20 év fejlesztési diskurzusát uraló vita eredményei, ugyanakkor különböző trendek jellemzőiként tekinthetünk rájuk. Ha közelebbről megnézzük, akkor nyilvánvaló, hogy bár a két célrendszerben sok a közös vonás, az egyik a fejlődés humán oldalára (szegénység, oktatás, nemek közötti egyenlőség, vízhez való hozzáférés stb.) fókuszál, míg a másiknak a fenntarthatóság a magja, amely az 1992-es riói Föld Csúcson született, s amelyet a Rio+ csúcs dolgozott ki. Az MDG-ket sokat kritizálták is azért, mert a fejlesztés egy túl szűk koncepcióját kínálták sokak véleménye szerint, s az SDG-k kidolgozása során a javaslattevők a fenntarthatóság környezeti, társadalmi és gazdasági dimenziókat összekötő koncepciójában gondolták feloldani ezt a problémát.

Egyetemesség

Az új célrendszer másik koncepcionális sarokpillére a többféle értelmezésben is a célokra vonatkoztatott „egyetemesség” koncepciója. A fenntarthatóságon túl az új célrendszer megfogalmaz egy egyetemes globális víziót és célt, hogy az emberiség egy biztonságos, egyenlő és fenntartható helyet teremtsen magának a bolygón. Különböző dokumentumok, mint például a Rio+20 záró dokumentuma vagy az ENSZ Főtitkár összefoglaló jelentése, azt hangsúlyozzák, hogy minden országnak változtatni kell a saját hozzáállásán oly módon, hogy mindeközben a közös globális érdekeket is szem előtt tartja². Az MDG-k esetében a célok elérésének felelőssége majdnem teljesen a fejlődő országok kompetenciája volt, kivéve a 8. célt (Részvétel az egész világra kiterjedő fejlesztési partnerségben), amelyet megfoghatatlansága miatt sokat kritizáltak és amelyhez hiányoztak a megvalósítás eszközei. Ebben a megvilágításban az új célok „egyetemessége” arra a tényre utal, hogy minden országnak – fejletlenek és fejlődőnek egyaránt – saját nemzeti és globális szinten is felelősséget kell vállalnia a célok eléréséért.

Más értelemben az „egyetemesség” jelenti azokat az egyetemes elveket, standardokat és értékeket is, amelyek minden országra és minden emberre vonatkoznak, illetve, azt is, hogy a célok megvalósítása során biztosítani kell, hogy ne legyenek olyan hátrányos helyzetű embercsoportok (nők, fogyatékkal élők, kisebbségek stb.), akik elérését a millenniumi célok nem kezelték körültekintően. Az új célrendszer kimondott ambíciója, hogy senkit ne hagyjunk hátra („leave no one behind”).

² Rio+20 konferencia Záródokumentuma (The Future we want) így határozza meg, hogy milyennek kell lenniük a fenntartható fejlődési céloknak: “action-oriented, concise and easy to communicate, limited in number, aspirational, global in nature and universally applicable to all countries, while taking into account different national realities, capacities and levels of development and respecting national policies and priorities.”, ld. <http://www.uncsd2012.org/content/documents/727The%20Future%20We%20Want%2019%20June%201230pm.pdf>

Ugyanakkor a fenntartható fejlődési célrendszer - ellentétben elődjével- egy sokkal holisztikusabb, rendszerszintű változást vízionáló, integráltabb és egyetemesebb perspektívát képvisel, amely nem elkülönülten kezelt problémákmegoldására fókuszál. Ezt megmutatja az, ahogyan a keretrendszer a fenntartható fejlődés vonatkozásában az alapvető rendszerproblémákat kezeli, mint például az *egyenlőtlenség*, a fenntarthatatlan *fogyasztási* minták, a gyenge *intézményi kapacitás*, és a *környezeteidegradáció*, amikkel azMDG-k nem foglalkoztak (ICSU, ISSC, 2015).

A közös, de megkülönböztetett felelősség elve

Az egyetemesség elve ugyanakkor nem zárja ki, hogy a különböző kapacitással bíró országok esetében különbséget tegyenek a felelősségek tekintetében. Jelenleg leginkább az SDG-k klíma és környezeti aspektusában van elismerve, hogy fejlett és fejlődő országokra más elvárások vonatkozhatnak, azonban a célok hatékony végrehajtásának elengedhetetlen feltétele, hogy az elv minden célra és célkitűzésre vonatkozzon.

3. A Fenntartható Fejlődési Célok kritikai mérlegelése

Bár a 17 cél egyelőre még csak egy indítvány mindaddig, amíg az országok el nem fogadják a végső dokumentumot az ENSZ csúcson 2015 szeptemberében, néhány alapvető kritika azonban már eddig is megfogalmazódott a tudósok és a civil szervezetek részéről velük kapcsolatban.

Fenntarthatósági hiányok/rések

Számos cél és alcél között húzódhat ellentmondás a fenntarthatóság tekintetében. Sok esetben például az államok energiapolitikája lekicsinyíti a környezeti szennyezés okozta problémák miatt, hogy hozzáférhessenek olcsóbb, nem-megújuló energiaforrásokhoz a folyamatos növekedés biztosítása érdekében. Ezek a fenntarthatósági hiányok/rések több területen is megtalálhatóak, az infrastruktúra-fejlesztéstől kezdve a szállításig, amely például a második legnagyobb szektor az üvegházhatású gázok kibocsátása tekintetében. Az ilyen ellentmondások mindenképpen a szakpolitikai integráció középpontjában kell, hogy álljanak az SDG-k megvalósítása során, de a kritikus vélemények szerint nem valószínű, hogy valóban lehetséges összebékítésük.

Túlságosan ambiciózus

Az Economist nemrégiben megjelent cikke³ jó néhány kritikai pontot bemutat a célrendszer méretét és várható költségeit tekintve, azt vitatva, hogy kevesebb és

³<http://www.economist.com/news/leaders/21647286-proposed-sustainable-development-goals-would-be-worse-useless-169-commandments>

(Letöltve: 2015..08.21.)

átgondoltabb cél a végrehajtást tekintve könnyebben megvalósítható és finanszírozható lenne. AzSDG-kvalóban ambiciózusak, aminek az az ára, hogy az erőfeszítések széttöredezetté és a célkitűzések összeegyeztethetlenné válhatnak. Ezt már a szakpolitikai integráció elméleti végiggondolásakor is taglaltuk. Túl sok ambiciózus célt kihívás egyben tartani, ha az alapcélkitűzések túl sok dimenzióra vonatkoznak (társadalmi, gazdasági, környezeti, politikai stb). Ennek ellenére az új célok támogatói azt mondják, hogy a szegénység csökkentése nem egyszerű folyamat, mivel az egyenlőtlenségre és igazságtalanságra épülő társadalmi és gazdasági rendszerek szerves része és következménye, és sok egyéb cél megvalósítását feltételezi, ahogyan javuljon a kormányzás, az átláthatóság és csökkenjenek az egyenlőtlenségek.

Magas költségek

Van egy általános nézet a fejlesztési együttműködés kontextusában, miszerint több cél rögtön több pénzügyi forrást is feltételez. Az Economist például azt állítja, hogy azSDG-k pénzügyileg kivitelezhetetlenek. Bhattacharya és Afshar (2014) készített egy összefoglalót, ami a megvalósítás különféle pénzügyi eszközeit gondolja át. Megjegyzik, hogy a hivatalos fejlesztési támogatás (OfficialDevelopmentAssistance - ODA) marad a fő pénzügyi forrása a fejlesztési erőfeszítéseknek, miközben csak egy maroknyi fejlett országnak sikerült bruttó nemzeti jövedelmének (GNI) a megállapított 0,7%-át biztosítani erre a célra. Valós kérdés az, hogy ha az ODA csak töredéke annak, amire szükség van, akkor honnan lesz majd meg a maradék pénz? Bhattacharya és Afshar a megvalósítás egyéb pénzügyi eszközeit is áttekintik, azt javasolva, hogy a fejlődő országoknak is mobilizálniuk kell saját erőforrásaikat az adózási rendszereik megerősítésével, és a fejlődő országokból kiinduló illegális tőkeáramlás megakadályozásával. Ez viszont megint csak nagyban múlik a fejlett országok együttműködésén, hiszen az ő cégeik kerülnek el az adózást a legnagyobb mértékben a fejlődő országokban. Másrészt a kormányzatok és magáncégek egyre nagyobb lehetőséget látnak a gazdasági szereplők és magánforrások fejlesztésbe történő bevonásában. Itt viszont elsősorban civil szervezetek figyelmeztetnek, hogy ez nem jelenthet minden fejlesztési szektor esetében megoldást, a profitmaximalizálás érdeke pedig sokszor ellentmondásban áll a fejlesztési célokkal, továbbá egyelőre semmilyen garancia nem létezik a cégek etikus, átlátható és elszámoltatható fellépésének biztosítására.

Fenntarthatóság – elveszett jelentés

William Easterly a Világbank korábbi vezető közgazdásza, aki segélyezés-szkeptikus és a nemzetközi segély-koalíciók jól ismert kritikusa, ismét tett néhány kritikai észrevételt a DEVEX⁴ nemrég kiadott podcastjában. Véleménye szerint a nemzetközi

⁴ DEVEX (2015): Bill Easterly's take on the SDGs (letöltve: 2015.08.21.), <https://www.devex.com/news/bill-easterly-s-take-on-the-sdgs-85621>

fejlesztés nagy problémája mindig a „Tervezők” utópisztikus elképzelései voltak, azon humanitáriusoké, akik azt hiszik, hogy előre tudják a problémákra a megoldást és ráerőltetik azt másokra (Easterly, 2008), ami rámutat a nemzetközi fejlesztési közösség által kidolgozott cselekvési tervek korlátaira. Easterly foglalkozott a „fenntarthatóság” szó elharapózott használatával is a post-2015-ös diskurzusban, mondván, hogy „az olyan gyakran és oly sokféle kontextusban” jelenik meg, hogy valójában semmitmondóvá vált. Véleménye szerint a célok fenntarthatóként való elnevezése keveset ad hozzá leíró értékükhöz, ha a végrehajtás, a monitoring és a releváns indikátorok nincsenek automatikusan hozzárendelve a célkitűzésekhez.

A segélyeken túl – a szakpolitikák fejlesztési célú koherenciája és annak megvalósíthatósága

Az utóbbi években a nemzetközi fórumok, így az SDG-ket kialakító konzultációk és tárgyalások során is központitéma volt, hogy a fejlődő országokat nemcsak pénzzel lehet támogatni, hanem megfelelő jogi szabályozással is. Ez azt jelenti, hogy a nemzeti és Európában még inkább közös uniós szakpolitikai, tehát például agrárpolitikai, energiapolitikai vagy kereskedelempolitikai döntések meghozatalánál figyelembe kell venni azok lehetséges hatásait a fejlődővilágra. Hiába költenek el ugyanis a fejlett országok kormányai milliárdokat fejlesztés címén, ha egy-egy döntéssel szegények millióinak megélhetését lehetetlenítik el. Többek között ennek a koherenciának a megteremtése is gyakran hangzott el elvárás a fejlődő országok és a civil szervezetek részéről is az új fejlesztési keretrendszerrel szemben, egyúttal valószínűleg az egyik legnagyobb kihívás elé is állítja elsősorban a fejlett országok elkötelezettségét, mivel ez egyúttal azt is jelenti, hogy sokszor saját érdekeik érvényesítését háttérbe kellene szorítaniuk, amiben egyelőre láthatólag nem jeleskednek.

4. A Fenntartható Fejlődési Célok és szerepük Magyarországon – Az SDG-k megjelenése a magyar nemzetközi fejlesztési együttműködésben (NEFE)

Mint ahogy korábban utaltunk rá, Magyarország jelentős szerepet játszott a Fenntartható Fejlődési Célok megfogalmazásában, hiszen Kőrösi Csaba, Magyarország ENSZ-nagykövete – kenyai kollégájával együtt – társelnökként irányította a Célok kidolgozásának folyamatát. Ez az előzmény kiváló lehetőséget kínált Magyarországnak számára, hogy aktívabb szerepet vállaljon a globális fejlesztési stratégia kialakításában, hiszen a nemzetközi fejlesztés fogalma, és a donor ország szerep évtizedek óta jelen van ugyan, de inkább csak marginálisana magyar külpolitikában. Így Magyarország még mindig korlátozott tapasztalatokkal rendelkezik e téren, nemzeti jövedelemének (GNI) 0,10-0,12%-át kitevő éves NEFE-hozzájárulással a kisebb támogatást nyújtó országok közé tartozik. A Fenntartható Fejlődési Célok

sikere azon múlik, hogy a nemzetközileg megfogalmazott célok milyen mértékben válnak a fejlődésről folytatott nemzeti diskurzus szerves részévé és sikerül-e átültetni őket itthon is a nemzeti szintű NEFE-szakpolitikába.

A magyar nemzetközi fejlesztési együttműködésre vonatkozó szakpolitikastratégia

Fő koncepciójában a magyar NEFE-stratégia a magyar kül- és biztonságpolitikai stratégiai dokumentumokban foglalt fő célokat tartja szem előtt (a fenntartható fejlődés előmozdítása, a magyar külpolitika globális figyelmének erősítése, a világ sorsáért viselt erkölcsi felelősség, a globális nyitás, pozíciók szerzése a fejlődő országokban, a nemzetközi biztonság szilárdítása, a szociális viszonyok javításához, a gazdaság erősödéséhez való hozzájárulással). (Külgazdasági és Külügyminisztérium, 2014) E célok jelölik ki a stratégia mandátumát és rendező elveit, kimondottan hivatkozva a fenntartható fejlődés fogalmára, amire többször is utal a szöveg, annak értelmezésével azonban adós marad. A stratégia hangsúlyozza, hogy miután Magyarország aktív szerepet tölt be az ENSZ Nyitott Munkacsoportjának társelnökéeként, a stratégiai célkitűzések rugalmasak maradnak, hogy meg tudjanak felelni a nemzetközi fejlesztési környezet változó célkitűzéseinek, értve ez alatt többek között a Fenntartható Fejlesztési Célok elfogadását is. A dokumentum kitér arra is, hogy a nemzetközi fórumokon vállalt konstruktív szerepet konkrét cselekvésekkel is alá szeretnék majd támasztani; ilyeneket azonban a továbbiakban sajnálatos módon nem nevez meg.

Az stratégia egyébként három beavatkozási szektor-csoportot jelöl meg, melyek alpontjai gyakorlatilag lefedik majdnem az összes javasolt Fenntartható Fejlesztési Cél által kijelölt területet, így a stratégiának ebben a formájában nem jelent nehézséget az új célok „beleértése” a magyar prioritásokba.

A NEFE-stratégia által megjelölt beavatkozási szektorok

A) intézményfejlesztés (demokratikus, jogállami berendezkedés megszilárdítása, átalakulási és nemzetközi integrációs tapasztalatok átadása, jókormányzás, állami, önkormányzati és ágazati intézményfejlesztés, kapacitásépítés, civil szervezetek erősítése);

B) zöldkultúra, zöldgazdaság, környezet- és klímavédelem (vidék- és városfejlesztés, élelmezésbiztonság, környezet-egészségügy, fenntartható mezőgazdasági termelőkapacitások fejlesztése, fenntartható vízgazdálkodás, szanitáció, klímaváltozás negatív hatásaival szembeni védekezés, illetve felkészültség);

C) humán erőforrások és kapacitások fejlesztése (oktatás, egészségügy, kultúra, esélyegyenlőség, kisebbségek és sérülékeny csoportok védelme, szociális intézményfejlesztés, tudományos ismeretek és kapcsolatok).

Az azonban, hogy úgy tűnik Magyarország minden fenti területtel foglalkozni szeretne, még úgy is, hogy az egye sországek esetében legfeljebb három alszektorra

kívánnak koncentrálni, a Magyarország által biztosított limitált NEFE-források mellett nem a koncentrált programozás képzetét kelti. Ez elvezet egyúttal annak a kérdéséhez is, hogy a többi államigazgatási szerv számára mennyiben irányadó a stratégia és az általa meghatározott prioritások, mivel azok is finanszíroznak olyan tevékenységeket és költségeket, amelyek minden évben elszámolásra kerülnek ODA-ként az OECD felé. Ezt a kérdést nem teszi világossá a stratégia, és a gyakorlat azt mutatja, hogy ezek a prioritások elsősorban a Külgazdasági és Külügyminisztérium tevékenységét határozzák meg, holott ahogy a szintén 2014-ben elfogadott NEFE-törvény⁵ fogalmaz "a központi államigazgatási szervek a feladat- és hatáskörükbe tartozó területeken nemzetközi fejlesztési együttműködési tevékenységet folytatnak, amelyet a külgazdasági ügyekért felelős miniszter koordinál". Mindez az SDG-k implementációja során a szakpolitikai integráció, egyben a szakpolitikák fejlesztési célú koherenciájának megteremtése érdekében egy fontos és a civilek megítélése szerint változtatásra szoruló kérdéskör lesz.

A 2014-ben jóváhagyott stratégiai dokumentum már utal a Fenntartható Fejlődési Célokra is, és arra is, hogy a Keretstratégiaféligidős felülvizsgálata, ami 2017-ben esedékes, lehetővé teszi majd az új célok integrációját a stratégiába. A stratégia általános szinten mozgó megfogalmazásai jelenleg egyrészt ugyan a konkrétumok hiányát is jelentik, ugyanakkor rugalmasságot is biztosítanak, és valóban lehetővé teszik, hogy a közép-idős értékelés képes legyen és át is strukturálja a NEFE stratégiai célkitűzéseit a nemzetközi céloknak megfelelően. A stratégiának olyan, az eddigieknél konkrétabb célokat kell majd megfogalmaznia, amelyek konkrét éves cselekvési tervekkel megvalósíthatóak. A szigorú tervezés fontosabb, mint valaha, mivel az SDG-k végrehajtása túlmutat a kormányzati intézmények kapacitásán, és erőteljesen építenie kell mind az üzleti szektorban, mind a civil társadalomban rendelkezésre álló erőforrásokra is. Ezeket az erőforrásokat csak oly módon lehet azonban valóban hasznosítani, ha az erős koordináció mellett világosan megfogalmazott tervek mutatják az utat és jelölik ki egyértelműen a munkamegosztást az összes érintett szereplő között.

Konklúzió

A tanulmány az ENSZ keretei között kidolgozott 2015 szeptemberében jóváhagyásra váró új fejlődési célrendszer, a Fenntartható Fejlődési Célok koncepcióját igyekezett bemutatni. E célkitűzések kétségkívül alapjaiban fogják meghatározni a következő 15 év globális fejlődéséről és fejlesztési tevékenységről folytatott diskurzust, és magát a fejlesztési tevékenységet is. Magyarország a célkitűzések meghatározásának élére állt, és sikerrel vezette az ENSZ rendszerében együttműködő mintegy 100 állam, civil

⁵ <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK14183.pdf>

szervezet és tudományos szakértő között a tárgyalásokat és alakított ki konszenzust. A 17 célkitűzést vezérlő ambíció továbbviszi, sőt, meg is haladja az őket megelőző millenniumi fejlesztési célkitűzések aspirációit. Valódi eredményekhez azonban erős politikai akaratra, olyan szuverén és eltökélt kormányok szerepvállalására van szükség, amelyek képesek és hajlandók is e célkitűzések mellett elköteleződni. A Fenntartható Fejlődési Célok különböző dimenzióinak kölcsönhatása és összjátéka a szakpolitikák gondos összehangolását követeli meg nemzeti és globális szinten egyaránt annak érdekében, hogy a különböző szakpolitikai célok erősítsék egymást, az esetleges ellentmondásokra pedig a célok alapvető egységének biztosításával (unity of purpose) sikerüljön választ találni. Magyarországnak saját nemzetközi fejlesztési tevékenységén belül is hasonló kihívásoknak kell megfelelnie, ha ténylegesen hozzá akar járulni a célok sikeréhez globális szerepvállalása keretében is.

5. Javaslatok a Fenntartható Fejlődési Célok magyar NEFE keretében történő implementációja kapcsán

Annak érdekében, hogy megvalósuljon egyegységescélrendszer a magyar globális szerepvállalás keretén belül is, a HAND Szövetség a következő feltételek teljesülését és lépések megtételét tartja elengedhetetlennek:

- A hazai Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia által meghatározott célok megvalósításáért a magyar nemzetközi fejlesztési szerepvállalásért felelős intézményi rendszer jelenleg elkülönül. A Fenntartható Fejlődési Célok implementációja során e két beavatkozási területet szükséges lenne valamilyen koordinatív mechanizmus keretében összekötni, hogy közös elvek és alapok mentén történjen működésük.
- Mindamelllett, hogy a célok hazai megvalósításának koordinálására nagy valószínűséggel más intézmény kerül kijelölésre, a **nemzetközi fejlesztés tekintetében** a területen dolgozó civil szervezetek továbbra is a **Külgazdasági és Külügyminisztérium összefogó, koordináló szerepét** javasolják **megerősíteni** az átfogó SDG-implementációs mechanizmus keretén belül.
- Az SDG-k megvalósítása kapcsán a nemzetközi fejlesztés terén is nemzeti stratégiák, implementációs és finanszírozási tervek kerülnek majd megfogalmazásra. Magyarországon a 2014-ben jóváhagyott kormányzati NEFE-stratégiafelülvizsgálata válik szükségessé az elfogadott új célok tükrében. Maga a stratégia 2017-re vetíti előre a **stratégia ún. félidejű felülvizsgálatát (2017)**, amely többek között vizsgálná a NEFE tevékenység relevanciáját, a koherencia és koordináció érvényesülését, a hatékonyságot és költséghatékonyságot, valamint ezen tevékenységek eredményességét, hatásait és fenntarthatóságát. Ezen vizsgálatban természetesen hangsúlyt kell fektetni **az SDG-k beépülésére, alkalmazására és megvalósítására is a**

nemzetközileg is megfogalmazott ajánlások és koncepciók figyelembe vétele mellett. Az újfejlődési célok idej, 2015-ös elfogadása okán megfontolandóennek a folyamatnak az előbbre hozatala.

- Az SDG-k elfogadásával szükségessé válik a fenntartható fejlődési célokat érintő **stratégiák és cselekvési tervek kidolgozása/átdolgozása szakterületek, tárcák szerint** is. Ezek esetében kiváló alkalom nyílik a kormányzati intézmények egyébként nem feltétlenül NEFE-célok és prioritások mentén, tudatosan kidolgozott és végrehajtott, fejlődő országokat érintő, és egyébként ODA-ként elszámolt külföldi tevékenységének NEFE-szemponturn tervezésére, ami annyira hiányzik a jelenlegi gyakorlatból.
- Minden SDG-k kapcsán megszülető tervdokumentumban **mérhető célok és indikátorok**, az ehhez szükséges **személyi, tárgyi, szakmai, anyagi feltételek, a megvalósítás nyomán követése** és az **értékelés alapelvei** kerüljenek pontosan meghatározásra.
- Korlátozott forrásokkal rendelkező donor országként különösen fontos lenne, hogy a magyar NEFE a ma már létező és könnyen hozzáférhető, a fejlesztési beavatkozások eredményességét, költséghatékonyágát vizsgáló társadalomtudományi kutatások eredményeit is figyelembe vegye saját NEFE stratégiája és akciótervei megalkotása során, egy bizonyítékokon alapuló NEFE-döntéshozatal keretében.
- Mindahhoz azonban, hogy értelme legyen egyáltalán stratégiai és végrehajtási tervek megfogalmazásának a NEFE területén szükséges a **nemzetközi fejlesztésre fordított források radikális növelése** és uniós kötelezettségvállalásunk mielőbbi teljesítése (a vállalás 0,33% ODA/GNI arány, a jelenlegi szint pedig 0,12%). Akormány által elfogadott NEFE-stratégiával összhangban a **bilaterális NEFE-n belül elengedhetetlen a tudatosan tervezett NEFE-keret mielőbbi bővítése** elsődlegesen a Külgazdasági és Külügyminisztérium saját NEFE-előirányzatának jelentős mértékű és folyamatos növelésén, másrészt a NEFE-stratégia és NEFE-törvény által lefektetett elvek mentén **egykoordináltabb, a NEFE szempontokat sokkal erőteljesebben érvényesítő, a KKM szerepét megerősítő keretrendszer** működtetésén keresztül.
- Az elmúlt években folyamatosan csökkenő források okán még inkább, de akár növekvő ráfordítás mellett is szükséges a NEFE-stratégiában kijelölt **fejlesztési szektorok pontosabb meghatározása és prioritizálása a stratégiát végrehajtás szintjén gyakorlatba ültető dokumentumokban, ami egy koordináltabban tervezett NEFE esetén** támpontot kell, hogy szolgáltatson nemcsak a KKM, de az egyéb kormányzati szervek nemzetközi együttműködéseiben is.
- Elengedhetetlen megfelelő **források biztosításafelülvizsgálatra, a monitoring és értékelésre**, nyílt eljárásban, **civil szervezetek és független szakértők bevonása mellett**. Ehhez szintén megkerülhetetlen a NEFE-re vonatkozó

statisztikai adatszolgáltatás fejlesztése is. A nemzetközi standardok átvétele azonban ne csak a külügyi tárca NEFE-adatszolgáltatására vonatkozzon, hanem az összes NEFE-ben résztvevő államigazgatási szervére.

- A fejlesztési támogatások nyújtásán túl a **szakpolitikák fejlesztési célú koherenciájának biztosítását kiemelt területként kell kezelni**. Az uniós és nemzeti szakpolitikák, nemzetközi egyezmények és szabályozások terén (pl. agrárpolitika, környezetvédelem, a nemzetközi kereskedelmi egyezmények, a nemzetközi pénzügyi rendszer, az adózás szabályai, a migrációs politika, a biztonságpolitika stb. esetén) a magyar és uniós álláspont és szabályozás fejlődő országokra gyakorolt hatásait, a fejlesztési célok által meghatározott szempontokat is messzemenőig szem előtt tartó, körültekintő kialakítására van szükség. Habár ennek biztosítására a kezdeti lépések itthon megtörténtek, a megvalósítás megfelelő feltételei a civil szervezetek megítélése szerint jelenleg korlátozott mértékben adottak csak. Továbbra is **szükséges a szakpolitikát alakítók képzése, kapacitásépítése, és a koherencia kialakításáért felelős intézményrendszer, mechanizmusok továbbfejlesztése**, különös tekintettel a tervezés, végrehajtás és ellenőrzés kereteinek és feltételeinek lefektetésére.
- **A civilek mindezen folyamatok során stratégiai partneri viszony kialakítását szorgalmazzák a szakterületet képviselő civil szervezetekkel**, de egyéb szektorok képviselőivel ugyanúgy. A kormány ennek értelmében alakítsa ki a részvételi és párbeszéd-folyamatokat (pl. intra-miniszteriális munkacsoportok), amelyekben a civil szervezetek és egyéb releváns szereplők bevonása már a megvalósítás és a kormányzati elszámoltathatóság/számonkérhetőség megtervezésében (tehát a lehető legkorábbi időpontban), a kivitelezés és később a felülvizsgálat, a monitoring és értékelés során is megtörténik.
- A hazai **szemléletformálásra és globális nevelésre szánt források többszörösére kell, hogy nőjenek** a NEFE kiadásokon belül, mivel ez nemcsak a globális problémák és összefüggések megértését és Magyarország globális szerepvállalásának társadalmi támogatottságát erősítheti, de az egyéni felelősségvállalás lehetőségeit és hosszú távon a bevonható források körét is szélesítheti.

Hivatkozások

Bhattacharya, D and Afshar Ali, M (2014): The SDGs – What are the Means of Implementation? Future United Nations Development System, Ralph Bunche Institute for International Studies, CUNY Graduate Center <http://www.futureun.org/media/archive1/briefings/FUNDS-Briefing21-SDGsMol.pdf>

Briassoulis, H (2004): Policy Integration for Complex Policy Problems: What, Why and How? Paper presented at the 2004 Berlin Conference “Greening of Policies: Interlinkages and Policy Integration” Berlin, December 3-4, 2004.

DEVEX (2015): Bill Easterly's take on the SDGs

<https://www.devex.com/news/bill-easterly-s-take-on-the-sdgs-85621>

Külgazdasági és Külügyminisztérium (2014): Magyarország nemzetközifejlesztési együttműködésére vonatkozó szakpolitikai stratégiája és nemzetközi humanitárius segítségnyújtásárá vonatkozó szakpolitikai koncepciója (2014-2020)

http://nefe.kormany.hu/download/5/f0/a0000/Eloterjesztés_NEFEStrat%20végleges%20stratégia_561_NEFEFO.pdf

ICSU, ISSC (2015): Review of the Sustainable Development Goals: The Science Perspective. Paris: International Council for Science (ICSU). <http://www.icsu.org/publications/reports-and-reviews/review-of-targets-for-the-sustainable-development-goals-the-science-perspective-2015/SDG-Report.pdf>

SDSN (2013): Sustainable Development Solutions Network - An Action Agenda

for Sustainable Development Report for the UN Secretary-General http://www.cjwalsh.ie/wp-content/uploads/2013/06/UN-SDSN_Final-SD-Action-Agenda_6-June-2013.pdf

Thomas, E. (2003): Sustainable development, market paradigms and policy integration, Journal of Environmental Policy and Planning, 5(2), pp. 201-16.

UNDESA (2015): Policy integration in government in pursuit of the sustainable development goals; UN Department of Economic and Social Affairs Division for Public Administration and Development Management <http://www.un.org/esa/socdev/csocd/2016/egmreport-policyintegrationian2015.pdf>

Internet oldalak:

<http://advocacy.thp.org/2014/08/08/mdgs-to-sdgs/>

<http://www.theguardian.com/global-development/2015/jan/19/sustainable-development-goals-united-nations>

<http://www.economist.com/news/leaders/21647286-proposed-sustainable-development-goals-would-be-worse-useless-169-commandments>